mar lézet ho prehoneg de verùel,
kent pèl goudé é tiskenno er mem
bé ho hanù hag hoh inour a bobl.

dihunamb !

merùel get inour e zo guel éget
béuein get meh .

takitus (skriùagnér latin)

ER GUENEDOUR

trimiziek

gourhéneañù est guenholon

1963

penskriùagner : abennez
mollour : hillion arzon

En hani e ia fonnus e ia pel
En hani e ia difon e ia guel

Prénein keuneud zo rè zevéhat
A pe vê ret huéhein ér biziad

Diar breh el labourér 'ma er bed ol é véuein

Béuet Breih !

Saùet a Vreih Veur — er vro e zo én tural d'er mor, adal d'hor Bro-ni, Breih Vihan, — hon tadeu e zas du-man eit téhein dirak alouberion deit ag er Germani – Angled ha Saozon. Elsen é voè diazét ur Vro neùé, un hanù neùé dehi. Badéet e oè bet d'hon tadeu koh « Breih » èl er vro en o doè dilaosket, é- leh Arvorig ma vezè groeit anehi betag en amzér-sé.

Pemzek kant vlé, marsen ohpen e zo treménet a-oudé. Breih nen des ket kemmet (chanjet) kalz a-hed er hantvléieu. èl ma er gué-leemp tuchant. Un dra e hellamb guélet breman. Hor Bro e zo bet saùet de dud deit a Vreih Veur. Eno éh es perpet Bretoned èldemb e gonz ur iéh (ur parland) haval doh hon hani-ni. Anehè é vè groeit Kembréiz ha Kernèuiz. N'hon es ket enta tra erbet de uélet get er Halleùed pé Fransizion, gañnet ag ur meskaj tud a bep sort : Galianed (Gaulois), Romaded. Ibéred, Ligured ha Germaned,. ha me oér-mé petra hoah...

Diazéet e oè bet d hor gourdadeu (d'hon tadeu ko) ur ranteleh, deit de vout gelloudek. drestol é gré Nevénoé, Erispoé ha Salaun.

Er ranteleh-man e badas betag en Xvet kantvléad. D'er hourz-sé é tas tud ag en Hanternoz — Northmen pé Normaned — de aloubein hor Bro. Dré ziù uéh. éh oent taolet ér méz. E 888, get Alan Meur, Dug Breih é Késtemberh (Kistreberh). Goudé a pe zant endro dré-man, éh oent tréhet de Alan Barùeg, mab bihan Alan Meur, é Plourivo (kosté-Bro-Léon). é Nañned hag é Trans (939). Ret é demb turel mé aman : Breihiz hepkin en des gellet lakat en Normaned ér méz ag o Bro — rak er réderion-mor-sé en doè tréhet er Halleùed. E. 885, é voè groñnet Paris dehè ha dévéhatoh é voè bet daù rein dehè ur loden a Neustria, hanùet goudé Normandi pé Normanva, e ounidas Breih Veur, goudé Kad (« bataille ») Hastings, é 1066. Pieùein e hrent eùé Bro Sikilia (é galleg Sicile) a-oudé er blé 1043. Tréhet des meur a bobl aral én Europa, naren hor pobl-ni.

neoah er ré-ma zo merhed, priédeu moraerion. Int (hé) e garehè bout pel ahanema, ér gér é naozein koén : pehér (pehoulz) é vo fin get er pluchadenneu. Hag o lech é troein én o hreiz. A ! nag ur chonj é talheint ag en dreihaden-ma !

Hag ean én é saù, troeit é ben doh er glaù, doh er fru, én é galon ul leùéné divent. Aben aber ol er ré-ma, e zo pléget ken truhéek ar en deur, en devo ankoéhet o foén. Buan éh argasér en doén.

Abarh é salgod éh es ul lihérig : « Sadorn Fask, mar tes chonj, ar er vag... » Nag en doè chonj !

En deur e zivér ag é vleù glub, er glaù e daol ar é éneb, iein. En tan neoah én é galon. Hag é selleu e ia ar en houl e ruill hep skuihein (chuéhein), en taolieune darh én ur daolein évon a-strink, ar er vag e droh pennek é hent, hag arnehi, hi, é-tal dehon, paket èn hé mantel, stouiet hé fen, meit lies a uéh é hel tapout, é korn hé lagad, ur minhoarh.

Neijet er rizennad aùèl, er glaùig e zisken ataù, distan, glaùig Paris. Glaù arnehon, glaù ar Intron Varia, glaù ar hlasùé iouank er gué.

R. PENIARH, 2 VIII 1944.

GERIEU DIAES : **reùlen** : glaù menut.
menet hébieu : tremén, pasein.
arhénet : boteu é treid en dén (kôntrél : diarhén)
En arnun : asambl
donnat : rein ul liù gel
frèuad : barrad, kohad.
gourùél : « horizon »
ar dir ha mor : ar doar ha mor
deùé : fin
lech : « estomac »
doén : poén

Krenlavarieu

Kah manéget ne dalù nétra de logotein
Get nétra
Ne rér nétra
Get nétra
Des ket afér a saos

Me zud karet,

Ar bep niveren « er Guénedour » é kavet ur pennad é brehoneg Guéned hag é brehoneg lénnek, Taolet mé dohton. Azevri é vè lakeit èl-sé, deoh de gompren skritur lénnek er brehoneg. El mah uélet nen des ket kalz a ziforh etré en deu. Tam ha tam é hellet er hompren erhat.

Chans vat deoh enta ! Ha d'er ré iouank o des un tammig amzér éh alian studiein erhat er brehoneg. Skrìùet de :

SKOL OBER,
31, rue Victor Hugo
Douarnenez (Sud-Finistère).

Ma zud karet,

War bep niverenn « er Guenedour » e kavit ur pennad e brezhoneg Gwened hag e brezhoneg lennek. Taolit meiz outañ. Azevri e vez lakaet evel-se, deoc'h da gompren n'eus ket kalz a ziforc'h etre an daou. Tamm ha tamm e c'hellit her c'hompren ervat.

Chañs vat deoc'h enta ! Ha d'ar re yaouank o deus un tammig amzer ec'h alian studiañ ervat ar brezhoneg. Skrivit da :

SKOL GBER
31, rue Victor Hugo
Douarnenez (Sud-Finistère).

En del Seh

Dré er ru ag er gér vras
En dél seh e goéh, e goéh
E flourig er ré e bas
Er ré e bas 'pad en deuéh.

Déliennig en dilost-hanù
Get ho proh melén élsé
Na braù oh a p'ho kuélan
E tistag a zoh er gué.

En dél seh e zo koéhet
Ar er frim ag er paùé
Edan treid er ré e bas
Er ré e bas arnehé.

Délien koh e vè brèuet
Ar er ru get treid en dud
Martezé é houlennet :
Emen éh ant èl-sé en dud ?

Job en TUTOUR.

En hani nè oér ket sentein
Ne oér ket gourhemennein

Er mestr mat e hra er meùel mat

Lagad en dén pe vè serret.
Lagad Doué e zo digoret

Neb zo koutant get bara seh e gav de beurein é pep leh

Guel é un tam bemdé
Eit rè de Valardé

Biskoah dén get nan bras
Tam bara fal ne gavas

En hani e zebr strimpeu
E zebr kooh a-uéhieu

Azen dré natur
Ne lénn é skritur

Laret kaer dirak un azen nen dé nétra nameit kol poen

E leh mah es ur hog er iér ne gañnant ket

En onestiz
E dalù hé friz

Er goukou en durhunel
Hag er merhed iouank e huitel

Eskibion Guened

Amzérieu ketan Istoér hon Eskibion pé Eskobed e zo un tammig diés de skriù, mesket ma vè get en Istoér sorbienneu a bep sort.

Aman é vo displéget deoh tam ha tam kement tra e ouiamb a houdé S Padarn betak hiniù en dé. Er uéh ketan é de Istoér Eskibion Bro-Guéned bout skriùet é brehoneg. Fians hon es ne vo ket kavet rè ziés de lénn get tud hor pobl. Devéhatoh, a pe vo achiù el labour-man, é vo groeit pechans ul lévr, ha lakeit en Istoér é brehoneg lénnek.

***

Ketan predegour en Aviél én Arvorig e oé bet Sant Kler. Diazéour iliz Nañned ha ketan eskob er gér-man, ean e ias eùe é-pad

en eil pé trivet kantved (kantvléad) é kérieu aral e Vreih, Guéned e zo unan anehé. Merùel e ras é Régini d'en 10 a viz Hénoal (Gouél-Mikél).

Deusto d'en dra-sé, lézen en douéed romat ha drouizat (relijion en drouized pé druided) e badas pel hoah én hor Bro. Eit ma vo diazéet stert er Gristeneh. Perpetuus, arheskob Tours e zalhas ur Sened pé Konsil é Iliz Guéned, é 465, merhat. Geton ha get Nonnechius pé Nuneh ketan, eskob Nañned, Athenius a Roahon, Albinus pé Guenneg a Gémpér hep arvar, ha Liberalis pé Liberal. Paternus pé Tadel e oé dibabet de eskob Guéned.

Padarn él ma vèt groeit anehon breman, e oé gañnet ar-dro 420. E dud e vezé groeit Peran ha Guen anehé, revè er sorbienneu.

« Goal-uélet get é genvredér, ret e oé dehon monet kuit ag é vro ». Monet e ras enta én ul leh didud é Bro-Gal (Frans), é-leh ma varùas é fin er hantvléad, d'er 15 a viz Imbrill (XVII a-raok Kalan-Mae); revè en breùiél !

Ar-dro er blé 480, un eskob en doè goulennet get « ur pen bras ag er gér » un tam doar én ur rak-kér a Uéned a-ben seùel un Iliz énnon, er péh e oé bet nahet (refuzet) dehon... Un ugent vlé benak ar-lerh, er perhennour e gennigas « leur hag argant e oé dobér anehé » a-ben seùel un Iliz. E-pad tri vlé, e larér, ne goéhas tapen deur erbet hag un dianez bras e oé bet é Breih. Neze goudé kennig er pen bras, un Iliz e oé bet saùet ha korv en eskob Padarn lakeit énnt. Chetu perak é hra glaù alies dé en « treusleh » -sé e zo lidet d'en 21 a viz Mae.

E guirioné, él ma laren tuchant, diés é diforh en Hanez (Istoér) guirion doh er sorbien.

A pe oé bet Breih aloubet de dud en Hanternoz, de laret é Normaned, é pen ketan en dekvet kantvléad. relégeu Sant Padarn e oé bet kaset de Vro-Verri get Daeg, abad Sant Gueltaz Ruiz.

Ur hantvléad benak ar-lerh, lod anehé e oé bet kaset én-dro a Isoldun (Bro-Gal) de Uéned. Diskoéheit e oé er relégeu-sé get er chabistr é Perhinded er Seih Sant, Padarn e oé unan anehé.

Sant Dominius e oé bet eskob Guéned merhat é fin en Xvet kantvléad. D'er prattad-sé é oé bet saùet, ataù sur, Iliz Sant Padarn.

Sant Klémans (e gavér é hanù get Gourhéden, manah Kémpér-Ellé én deuzekvet kantvléad).

Sant Modestus pé Modest.

... (de Heul).

Kazetenneu de Lénn

Al Liamm : er gazeten pennan é brehoneg, er stur anehi etré deùorn Ronan Huon. Pennadeu a bep sort. Embannet e vè breman geton « Ar Geben Donvaet » tennet diar saozoneg Shakespeare. En niveren devéhan (97) é kavér ur gér benak a-zivout « er Guenedour ». Komenant : 15 livr. P. Le Bihan, 6, Domaine des Hocquettes Suresnes (Seine).

Barr-Heol : kazeten er véleion, é brehoneg pen-derben. Eutru Person Clerc-Bubulien (C. D. N.). Komenant : 6 livr,

Ar Bed Keltiek : kazeten e ra demb doéréieu ag er bed. Komenant : 10 livr. 21, rue de Dixmude, Brest.

Wanig ha Wenig : groeit get bugalé eit bugalé. Komenant ; 2 livr. Wanig ha Wenig, Plouezec (C. d. N.).

An Tribann : dastumaden en Drouized (Druided). Gorsedd : 70, avenue du Plessis-Tison, Nantes.

Tarzh : groeit get ré iouank. En niveren 3 e zo é tonet ér-mez. 22 bajen liesskriùet. Brudereh a-barh eit « er Guenedour ». Ronan Jolais : 40, rue de Bretagne, Paris (3e).

Ar Vro : kazeten é galleg hag é brehoneg, honneh, eit er Vreihiz e gar o bro. En niveren dévéhan, é kavér : « La Bretagne commence à ma porte » get Fanch Michelet en des groeit eùé golo er gazeten. E brehoneg : « An Iliz en Emsav » get Ab Anna, ur pennad de lénn get en ol Gatoliged. Hag eùé doéréieu ag en ol broieu bihan e zo ér bed. Komenant : 15 livr. J. Desbordes. Bat. H. 4 Ker Andon. Concarneau (Fin.),

komenant-blé (4 niveren)

bro-guéned : 16 real (4 livr)

breih (get er mizeù-kas) 20 real (5 livr)

broieù aral 2 skouéd (6 livr)

kas en argant de di hillion arzon mor-bihan

c.c.p. rennes 120-68

proveù e vo deit mat eùé, trugaré !